

บทที่ 1

การศึกษาศถานภาพการทำงานและความพึงพอใจในการทำงาน
ของมหาบัณฑิตนิเทศศาสตร์พัฒนาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานอันสำคัญยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าเพราะการศึกษาทำให้ประชาชนเกิดความคิด สามารถปรับปรุงชีวิตของตนเองให้มีคุณภาพที่ดีและประกอบอาชีพดำรงชีวิตด้วยความเจริญก้าวหน้า (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2521) การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นสถาบันวิชาการที่สังคมมอบหมายให้ทำหน้าที่สร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการเพื่อก่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางปัญญาคุณธรรม แก่บุคคลและสังคม สถาบันอุดมศึกษาได้รับการสถาปนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยมาตลอด

สถาบันอุดมศึกษาตามความมุ่งหมายของระบบอุดมศึกษาตามแหล่งควบคุมและแหล่งที่มาของการสนับสนุนด้านการเงินแล้ว แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2522)

1. มหาวิทยาลัย
2. วิทยาลัยเอกชน
3. วิทยาลัยของรัฐและสถาบันวิชาชีพเฉพาะของรัฐ
4. สถาบันวิชาชีพเฉพาะของเอกชน

ในปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัย ดังนี้

- ก. มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีจำนวน 15 แห่ง
- ข. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีจำนวน 26 แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีบทบาทสำคัญ
 ในด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนแห่งหนึ่ง ปัจจุบันเปิดทำการสอนทั้งหมด 15
 คณะ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ นิติศาสตร์ นิเทศศาสตร์
 พาณิชยศาสตร์และการบัญชี แพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์
 วิศวกรรมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์
 สัตวแพทยศาสตร์ อักษรศาสตร์

สำหรับคณะนิเทศศาสตร์ ได้เปิดทำการสอนครั้งแรกตั้งแต่ปีการศึกษา
 2508 เป็นต้นมา โดยใช้ชื่อว่า "แผนกอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์"
 ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็น "คณะนิเทศศาสตร์" (Faculty of
 Communication Arts) เมื่อปี พ.ศ. 2516 คณะนิเทศศาสตร์เปิดสอนทั้งระดับ
 ปริญญาตรี และปริญญาโท สำหรับปริญญาโทเริ่มเปิดสอนในปีการศึกษา 2521
 โดยเริ่มเปิดสอนในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาแรกที่เปิดสอนคือ สาขา
 นิเทศศาสตร์พัฒนาการ และต่อมาในปี 2529 ได้เริ่มเปิดสอนสาขาการสื่อสาร
 มวลชน และในปี 2532 ก็ได้เปิดสอนสาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ขึ้นอีกสาขาหนึ่ง

สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการนับเป็นสาขาหนึ่งของการศึกษาด้าน
 การสื่อสาร ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่กำลังอยู่ในความสนใจของกลุ่มต่าง ๆ ในปัจจุบัน
 เป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นสาขาวิชาที่มีความสำคัญยิ่งต่อกระบวนการพัฒนา
 ประเทศโดยส่วนรวม เป็นการพัฒนามาจากทฤษฎีในการใช้การสื่อสารมวลชนเพื่อ
 ส่งเสริมเกษตรกรรมและพัฒนาชนบทเป็นแนวคิดและแนวทางปฏิบัติใหม่ในวิชาการ
 สื่อสารเป็นความพยายามใช้กระบวนการสื่อสารและศักยภาพของสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่
 เป็นเครื่องมือและตัวเร่งเพื่อก่อให้เกิดผลในการพัฒนาบุคคล พัฒนาชุมชน พัฒนา
 ชนบท และพัฒนาประเทศ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนโดยส่วนรวม
 (พีระ จิระ โสภณ, 2521) และในปัจจุบันการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาได้เปิด
 ทำการสอนอยู่ในระดับมหาวิทยาลัยในหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน
 ประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศอินโดนีเซีย

วิทยาการแขนงนี้ได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษจากองค์การการศึกษา
 วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ (UNESCO) รัฐบาลไทยได้ยอมรับ
 และสนับสนุนนโยบายดังกล่าวดังจะ เห็นได้จากแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคม
 แห่งชาติ ฉบับที่ 6 ซึ่งได้กำหนดการปรับปรุงระบบการประชาสัมพันธ์เพื่อการ
 พัฒนาไว้ในแผนปรับปรุงและทบทวนบทบาทของรัฐในการพัฒนาด้วย

หลักสูตรสาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมุ่ง
 สอนเกี่ยวกับทฤษฎีและการวิจัยด้านนิเทศศาสตร์และนิเทศนโยบาย (Communi-
 cation Strategy) เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศ ด้านเศรษฐกิจ สังคม

การปกครอง การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ (คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521) โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการสอน ดังนี้

1. เพื่อผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านนิเทศศาสตร์ พัฒนาการให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาในด้านต่าง ๆ
2. เพื่อแสวงหาความคิดรวบยอดและทฤษฎีต่าง ๆ ทางด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการ อันเป็นการสนับสนุนโครงการพัฒนา และแผนพัฒนาประเภทต่าง ๆ ให้สัมฤทธิ์ผลเต็มที่
3. เพื่อเพิ่มพูนทางวิชาการ การวิจัย และการแสวงหาเหตุผลทางด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการ
4. เพื่อเปิดโอกาสให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาและบุคคลทั่วไปได้เข้าศึกษาวิชาการชั้นสูงในด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการ

สำหรับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษานั้นมีดังนี้

1. จะต้องสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิตทางด้านสังคมศาสตร์
2. จะต้องยื่นใบสมัครโดยระบุความจำแนงเข้าสมัครในประเภทใดประเภทหนึ่งดังต่อไปนี้
ประเภท ก. ประเภททั่วไป
ประเภท ข. ประเภทหน่วยงานของรัฐบาลเป็นผู้จัดส่งมา

จากการกำหนดวัตถุประสงค์และคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า คณะนิเทศศาสตร์ต้องการให้ผู้เข้าศึกษานำความรู้ความสามารถจากการศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงานหรือการประกอบอาชีพ และนับตั้งแต่เปิดสอนสาขาวิชานิตเทศศาสตร์พัฒนาการมาจนถึงปัจจุบันได้ผลิตมหาบัณฑิตออกไปแล้ว จำนวน 9 รุ่น (ตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 - ปีการศึกษา 2531) มีมหาบัณฑิตทั้งหมด 138 คน แต่ยังไม่เคยมีการศึกษาสำรวจเลยว่า หลังจากจบการศึกษาไปแล้ว มหาบัณฑิตเหล่านี้มีสถานภาพการทำงานอย่างไร ได้ใช้ความรู้ ความสามารถที่ได้จากการศึกษาในการประกอบอาชีพของตนบ้างหรือไม่ และระดับความพึงพอใจในด้านการใช้ความรู้จากการศึกษามีมากน้อยแค่ไหน ระดับความพึงพอใจในด้านการปฏิบัติงาน ความก้าวหน้า ปัจจัยทางด้านประชากรมีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน ผู้วิจัยจึงสนใจต้องการวิจัยเรื่อง "การศึกษาสถานภาพการทำงาน และความพึงพอใจในการทำงานของมหาบัณฑิตนิเทศศาสตร์พัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ซึ่งประโยชน์ของการวิจัยครั้งนี้นอกจากจะ

ทำให้ทราบสถานภาพการทำงานของมหาบัณฑิตแล้ว ยังจะทราบว่าความพึงพอใจในด้านการได้ใช้ความรู้ ความสามารถจากการศึกษา สัมฤทธิ์ผลในการทำงาน และความก้าวหน้าในการทำงานมีมากน้อยเพียงใด และปัจจัยทางด้านประชากรมีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานหรือไม่ ส่วนประโยชน์โดยทางอ้อมก็คือ อาจใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการสอน การผลิตบุคลากรในระดับปริญญาโทของสาขาวิชาให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังอาจจะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาของประเทศได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังนี้

1. เพื่อศึกษาสถานภาพการทำงานภายหลังจากสำเร็จการศึกษา ลักษณะของงาน ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ความก้าวหน้าหลังจากจบการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ของมหาบัณฑิตนิเทศศาสตร์พัฒนาการ
2. เพื่อศึกษาสภาพความพึงพอใจในการทำงานด้านสัมฤทธิ์ผล ความก้าวหน้า การได้ใช้ความรู้จากการศึกษา การได้ใช้ความรู้จากประสบการณ์
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานของมหาบัณฑิตที่มีปัจจัยทางด้านประชากรแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเพื่อการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสำเร็จการศึกษาดั้งแต่ปีการศึกษา 2523-2531 รวม 9 รุ่น

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. สถานภาพการทำงาน หมายถึง ลักษณะงาน ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน อายุการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา
2. มหาบัณฑิตนิเทศศาสตร์พัฒนาการ หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท จากสาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 จนถึงปีการศึกษา 2531
3. ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง การที่องค์ประกอบทางด้านสัมฤทธิ์ผลในการทำงาน, ความก้าวหน้า, การได้ใช้ความรู้ที่ศึกษา การใช้

ความรู้จากประสบการณ์ ได้ตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ
ของมหาบัณฑิต จนทำให้เกิดทัศนคติที่ดีในการทำงาน

4. สัมฤทธิ์ผลในการทำงาน หมายถึง ความสำเร็จที่เกิดจากการปฏิบัติ
งานได้ตามเป้าหมายตามกำหนดเวลา และความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
จนได้รับผลสำเร็จ

5. ความก้าวหน้า หมายถึง การได้รับเลื่อนขั้น หรือเลื่อนตำแหน่งที่ดี
ขึ้นในหน่วยงาน การได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะจากการปฏิบัติ
งาน ตลอดจนโอกาสในการศึกษาต่อ อบรม และดูงาน

6. การได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ศึกษามา หมายถึง มหาบัณฑิต
นิเทศศาสตร์พัฒนาการได้ใช้ความรู้จากกลุ่มวิชาต่าง ๆ ที่ศึกษาในหลักสูตร
ปริญญาโทนิเทศศาสตร์พัฒนาการ ในการประกอบอาชีพซึ่งอาจจะใช้โดยตรงหรือ
โดยอ้อมก็ได้

7. การได้ใช้ความรู้จากประสบการณ์ หมายถึง มหาบัณฑิตนิเทศศาสตร์
พัฒนาการได้ใช้ความรู้จากแหล่งอื่นในการทำงานโดยมิใช่จากกลุ่มวิชาในหลักสูตร
ปริญญาโทนิเทศศาสตร์พัฒนาการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. จะ ได้ทราบถึงความพึงพอใจในการทำงานของมหาบัณฑิตอันอาจใช้
เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนในสาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการต่อไป
2. หน่วยงานอาจใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวในการพิจารณาส่งข้าราชการ
หรือเจ้าหน้าที่มาศึกษาต่อในสาขาวิชานี้ต่อไปได้
3. ผลการวิจัยอาจทำให้ทราบแนวโน้มของวิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์
พัฒนาการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย